

*Resultaten ecologisch onderzoek, Conclusies,
Activiteitenplan en Ecologisch Werkprotocol*

Klein Wolfslaar 25 te Bavel

Kadastraal perceel: Gemeente Breda, GNK01-C-2679 en GNK01-C-2680

Veldbiologische Werken

Ecologisch onderzoek en advies

VBW t 2023-19 r

Colofon

Opdrachtgever	De heer en mevrouw K. Audenaerde Overakkerstraat 345 4834 XM Breda
Rapportage	J.C. Knotters
Status rapportage	versie 0.0 - Ow
Datum rapportage	20 november 2024
Rapportnummer	VBW t 2024-250 r
Aantal pagina's	36 (exclusief bijlagen)
Foto's/Afbeeldingen	J.C. Knotters (tenzij anders vermeld)
2 ^{de} Lezing	J.C. Knotters
Rapportage citeren	RESULTATEN ECOLOGISCH ONDERZOEK, CONCLUSIES, ACTIVITEITENPLAN EN ECOLOGISCH WERKPROTOCOL KLEIN WOLFSLAAR 25 TE BAVEL RAPPORT VBW T 2023-19 R - VELDBIOLOGISCHE WERKEN VOF, ROSENDAAL

Administratieve bedrijfsinformatie

Veldbiologische Werken VOF

Contactpersoon	Coen Knotters (ing. J.C. Knotters)
Adres	Nieuwe Markt 65 C, 4701 AD Roosendaal
Mobiel:	06-20431422
Email:	info@veldbiologischewerken.eu
http:	www.veldbiologischewerken.eu
BTW-nummer:	NL863126182B01
KVK-nummer:	84188812

Inhoudsopgave

1.1	Aanleiding en doel.....	6
1.2.	Samenvattend	7
1.3	Inhoud en status rapport.....	9
1.4	Informatiebronnen	9
1.5	Leeswijzer.....	10
2	Beschrijving van het plangebied en het aanvullend onderzoek	11
2.1	Onderzoeksaanpak	11
3.	Resultaten aanvullend onderzoek vleermuizen.....	13
3.1	Resultaten foerageergebied en vliegroutes.....	15
3.2	Samenvatting resultaten vleermuisonderzoek	15
3.3	Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. vleermuizen	17
4	Activiteitenplan Vleermuizen - foerageerplaatsen en vliegroute	19
4.1	Aanleiding.....	19
4.2	Methode van onderzoek	19
4.3	Resultaten.....	19
4.4	Handelingen	19
4.5	Planning.....	19
4.6	Gunstige staat van instandhouding	20
4.7	Alternatieven	20
5	Resultaten aanvullend onderzoek marterachtigen	22
5.1	Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. marterachtigen.....	25
6	Resultaten aanvullend onderzoek Roofvogels en Uilen	26
6.1	Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. Roofvogels en Uilen	27
7.	Resultaten aanvullend onderzoek Amfibieën	28
7.1	Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. Amfibieën	29
8	Activiteitenplan amfibieën	30
8.1	Aanleiding.....	30
8.2	Methode van onderzoek	30
8.3	Resultaten.....	30
8.4	Handelingen	30
8.5	Planning.....	31
8.6	Staat van instandhouding	31

8.7	Alternatief	31
9.	Ecologisch werkprotocol	32
10	Eindoordeel in het kader van de Omgevingswet.....	34
	Geraadpleegde literatuur (selectie).....	35
	Andere bronnen (lidmaatschappen/deelnemers Veldbiologische Werken).....	36

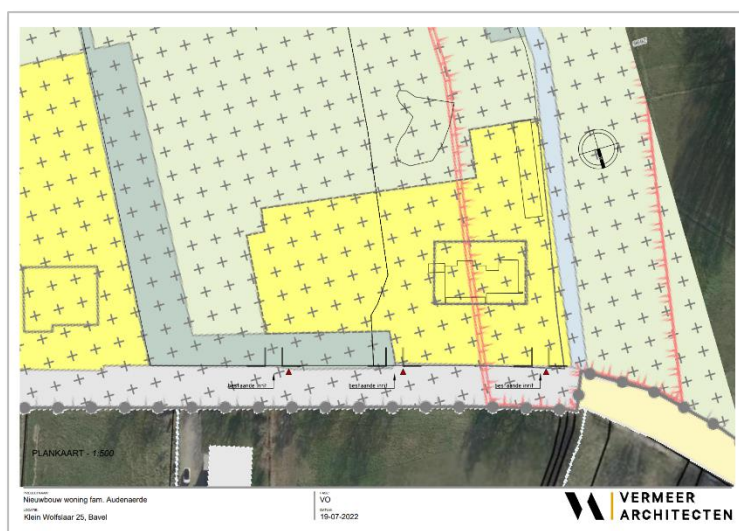
Externe bijlage rapportage ‘resultaten ecologisch onderzoek, conclusies, activiteitenplan en ecologisch werkprotocol’:

- Quicksan Wet natuurbescherming, nummer VBW t 2023-04 r, d.d. 3 maart 2023
- Datura e-DNA, Onderzoek amfibieën, nummer RA23043/5 juni 2023
- Soort van Instandhouding vleermuizen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Op het perceel aan de Klein Wolfslaar 25 te Bavel (Kadastraal perceel: Gemeente Breda, GNK01-C-2679 en GNK01-C-2680) staat één woning met opstal grenzend aan een landschappelijke tuin met poel en groene corridors. Het voornemen is om de bestaande woning met opstal te amoveren. De woning en opstal maakt plaats voor nieuwbouw van een woning. De tuin en poel worden in een latere fase heringericht.

Kaart 3: Kaart bouwperceel met huidige woning en opstal Klein Wolfslaar 25, 4854 PJ Bavel

1.2. Samenvattend

Op basis van de bevindingen in de Quicksan Natuur – Klein Wolfslaar Bavel, met ref.nr. VBW t 2023-04 r is onderzoek gedaan naar de volgende soortgroepen: Amfibieën, Roofvogels (inclusief uilen), Zoogdieren, Vleermuizen

Amfibieën	Binnen plangebied	Buiten plangebied	Maatregelen	Opmerkingen
Alpenwatersalamander	✓	✓	Rekening houden kwetsbare periode, amfibieënscherp van oost naar west over gehele perceel tussen bouwplaats (incl. materiaalopslag, bouwkeet en toebehoren) en de bestaande poel, verbeteren overwinter mogelijkheden	
Bastaardkikker	✓	✓		
Gewone pad	✓	✓		
Kamsalamander	x	✓		
Kleine watersalamander	✓	✓		
Poelkikker	✓	✓	Rekening houden kwetsbare periode, amfibieënscherp van oost naar west over gehele perceel tussen bouwplaats (incl. materiaalopslag, bouwkeet en toebehoren) en de bestaande poel, verbeteren overwinter mogelijkheden	
Vinpootsalamander	✓	✓	Rekening houden kwetsbare periode, amfibieënscherp van oost naar west over gehele perceel tussen bouwplaats (incl. materiaalopslag, bouwkeet en toebehoren) en de bestaande poel, verbeteren overwinter mogelijkheden	
(Roof)vogels	Binnen plangebied	Buiten plangebied	Maatregelen	Opmerkingen
Boomvalk	x	✓		Biotoop nabij aanwezig
Bosuil	x	•	Verblijfsboom op afstand 95 m	
Buizerd	✓	•	Nestboom op afstand 90 m	
Havik	x	✓		
Kerkuil	x	✓		
Ooievaar	x	✓		
Roek	x	✓		
Slechtvalk	x	x		
Sperwer	x	✓		
Torenvalk	x	✓		
Wespendief	x	✓		
Zoogdieren	Binnen plangebied	Buiten plangebied	Maatregelen	Opmerkingen
Bunzing	✓	✓	Geen	
Wezel	✓	✓	Geen	
Steenmarter	✓	✓		
Boommarter	x	✓	Geen	
Rode eekhoorn	✓	•	Suggestie: Aanplant voedselbomen	Corridor wijzigt niet
Vleermuizen	Binnen plangebied	Buiten plangebied	Maatregelen	Opmerkingen
Baardvleermuis	x	•		
Franjestaart	x	•		
Gewone grootoorvleermuis	x	•		

Vleermuizen (vervolg)	Binnen plangebied	Buiten plangebied	Maatregelen	Opmerkingen
Gewone dwergvleermuis	✓	•	Vliegrouetes in standhouden, open windluwe plaatsen, beheren	
Laatvlieger	✓	✓	Vliegrouetes in standhouden, open windluwe plaatsen, beheren	
Rosse vleermuis	✗	•		
Ruige dwergvleermuis	✓	•	Vliegrouetes in standhouden, open windluwe plaatsen beheren	
Watervleermuis	✗	•		
Kleine dwergvleermuis	✗	•		

Legenda

- mogelijk
- ✗ niet aanwezig
- ✓ aanwezig

Tabel 1: Status beschermde soorten t.a.v. Klein Wolfslaar 25 te Bavel.

Buizerd heeft binnen het plangebied een tweede horst gebouwd maar is daar niet tot broeden gekomen. Bosuil heeft een verblijf buiten het plangebied nabij de naburige manege en verlaat het nest in de avond en keert er in de ochtend terug. Jachtgebied bevindt zich richting de Bavelsche Leij en richting het landgoedpark Wolfslaar.

Steenmarter benut de groene corridors van het plangebied om zich te verplaatsen, net als Rode eekhoorn. Voedselnesten of nesten van Rode eekhoorn zijn niet aangetroffen.

De groene corridors van het plangebied ondersteunen vliegrouetes voor diverse vleermuizen. Landgoed Wolfslaar herbergt een oude ijskelder waar vleermuizen overwinteren. In de naburige boerderijen verblijven Laatvlieger. Zij foerageren op de omliggende weilanden.

De binnen het plangebied aanwezige poel is in gebruik als voortplantingswater voor diverse amfibieën namelijk Alpenwatersalamander, Bastaardkikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Poelkikker, Vinpootsalamander. De waarnemingen zijn door middel van e-DNA vastgesteld.

Verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn gecontroleerd maar niet vastgesteld. Vliegrouete en foerageerplaats voor Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis zijn vastgesteld binnen en nabij het plangebied. Aanwezigheid en/of functioneel gebruik van het plangebied door Haas, Ree, Egel en Vos is met behulp van wildcamera's vastgesteld. Ook is de poel van het plangebied in gebruik als nestplaats voor Wilde eend en Grauwe gans. Frequente bezoeker is Blauwe reiger, er is binnen het plangebied geen slaapplaats vastgesteld van Blauwe reiger. Algemene zangvogels zijn foeragerend binnen het gebied waargenomen. In algemene zin moet ook de specifieke zorgplicht in acht worden genomen. Deze specifieke zorgplicht geldt met name ten aanzien van broedgevallen van alle vogelsoorten (Bal art. 11.27, lid 1 en lid 2). Aangezien alle vogels tijdens het broeden beschermd zijn, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de activiteit flora of fauna betekenen (Bal en Omgevingswet). Waarbij wordt opgemerkt dat er geen vaste periode in het jaar voor het broedseizoen kan worden aangegeven (broedseizoen per soort: broedkalender vogelbescherming.nl). Ook bij werkzaamheden in het gras / struweel dient rekening te worden gehouden met de broedperiode.

Doel van dit Activiteitenplan is de onderbouwing van stappen die nodig zijn voor het beschermen van voorkomende beschermde soorten.

Soort/soortgroep	Onderzoek	Treffen maatregelen
Vleermuizen	Afgerond	Nee Vliegroure Gewone dwergvleermuis, onderbreking door kap wordt niet groter dan 20 meter
Marters	Afgerond	Nee Jachtgebied, groene corridors blijven behouden
Broedvogels	Afgerond	Nee Geen weide-/akkervogels of pleisterende wintergasten aanwezig. Uitsluitend algemene bos- en struweelvogels in te behouden houtsingels. In en nabij poel zijn watervogels als Meerkoet en Wilde eend aanwezig, echter zonder nesten of nestindicerend gedrag.
Roofvogels	Afgerond	Nee Binnen plangebied tweede horst, niet tot broeden gekomen.
Uilen	Afgerond	Nee, Bavelche Leij is jachtgebied met verblijf van Bosuil. Geen waarnemingen Steenuil.
Rode eekhoorn	Afgerond	Nee, Groene corridors (houtsingels) blijven behouden.
Amfibieën (Kamsalamander) en/of andere Amfibieën	Afgerond	Nee Naast bestaande poel, wordt een nieuwe poel gegraven. Houdt rekening met de kwetsbare periode Alpenwatersalamander, Poelkikker en Vinpootsalamander bij uitvoering van de werkzaamheden. (overige soorten zijn vrijgesteld bij projecten ruimtelijke ordening)

Tabel 2: Status aanvraag ontheffing soorten t.a.v. Klein Wolfslaar 25 te Bavel.

1.3 Inhoud en status rapport

In dit rapport zijn de wettelijke vereiste maatregelen beschreven ter behoud van de aanwezige beschermde vaste rust- en verblijfplaats, foerageergebied en territorium van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn. Dit Activiteitenplan dient ter onderbouwing van de gunstige staat van instandhouding.

1.4 Informatiebronnen

De volgende informatiebronnen zijn gebruikt bij het opstellen van dit activiteitenplan:

BIJ12, 2017 Kennisdocument Buizerd
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Poelkikker
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Gewone dwergvleermuis
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Steenuil
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Kamsalamander
 (t.b.v. Alpenwatersalamander, Vinpootsalamander)
 Handreiking (kleine) marters in relatie tot soortbescherming
 Boek: Bunzing, hermelijn en wezel – Kleine roofdieren
 zie verder ‘Geraadpleegde bronnen’.

1.5 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken is een beschrijving te vinden van het plangebied, een effectbeoordeling en mitigatieplan is opgenomen naar aanleiding van de resultaten van het nader onderzoek. In hoofdstuk 4, 5 en 6 zijn de resultaten, conclusies en activiteitenplan voor vleermuizen en hun vliegroutes en foerageerplaatsen opgenomen, in de hoofdstukken 10, 11 en 12 worden de resultaten, conclusies en activiteitenplan amfibieën: Alpenwatersalamander, Poelkikker, Vinpootsalamander uiteengezet bestaande uit een beschrijving van de exacte maatregelen, alternatievenafweging en perioden van uitvoering.

In hoofdstukken 6 en 7 worden de resultaten en conclusies ten aanzien van het onderzoek naar marterachtigen besproken en in hoofdstukken 8 en 9 worden de resultaten en conclusies ten aanzien van het onderzoek naar roofvogels en uilen besproken. Het ecologisch werkprotocol met een checklist is uitgewerkt in hoofdstuk 13.

In hoofdstuk 14 is tenslotte het eindoordeel in het kader van de Omgevingswet opgenomen.

2 Beschrijving van het plangebied en het aanvullend onderzoek

Het plangebied Klein Wolfslaar 25 te Bavel staat momenteel een verouderde woning met opstal gelegen in een landschappelijke tuin met poel. Het omliggend struweel met bomen is verruigd. Het plangebied ligt tegen de Bavelsche Leij aan en wordt omzoomd door opgaande struweel en bomen. Aan de zuidzijde kruist de groene corridor van het plangebied de groene corridors van het landgoed Wolfslaar. Binnen het landgoed Wolfslaar ligt een oude ijskelder waarin door vleermuizen wordt overwinterd. Het plangebied ligt aan de rand van Breda, deels ingesloten door nieuwbouwprojecten vanuit de richting Breda en Bavel.

De initiatiefnemer is voornemens de verouderde woning en opstal te slopen en heeft een planontwerp laten maken voor een nieuwe woning met opstallen. Verder heeft de initiatiefnemer plannen voor de herinrichting van de landschappelijke tuin. De landschappelijke tuin gaat geen onderdeel uitmaken van de Bavelsche Leij, maar sluit hier wel op aan (zie kaart 4) als compensatiemaatregel EVZ. De Bavelse Leij wordt niet verlegd (in Versie 3.0).

Aanvullend onderzoek heeft op basis van de bevindingen in de Quickscan Wet natuurbescherming – Klein Wolfslaar, met ref. nr. VBW t 2023-04 r plaatsgevonden naar de volgende soorten: Vogels (roofvogels en uilen), Marterachtigen, Zoogdieren en Vleermuizen: vliegroute en foerageerplaatsen.

2.1 Onderzoeksaanpak

De onderzoeksaanpak is als volgt uitgevoerd en aangepakt:

Beschermde soorten	Onderzoeksaanpak	Wat wordt onderzocht?	Hoe wordt onderzoek uitgevoerd	Veldonderzoeken
(Kleine) marterachtigen	Handreiking (kleine) marters in relatie tot soortbescherming Inclusief Handboek 'Bunzing, Hermelijn en Wezel'	Ruigte randen, corridors langs struweel, looppadjes, holletjes, Konijnenholletjes	Met behulp van cameravallen, kunstmatige holletjes, nestkastjes, geur- en lokstoffen in jingles, tredplank en terrein/veldonderzoek	6
Vleermuizen Vlieg- en foerageerroute	Vleermuisprotocol 2021	Vlieg- en foerageerroute	Handheld batdetector en standalone batdetector, keuze meetpunten	2
Roofvogels	BIJ12 Kennisdocument Buizerd Sovon.nl	Nesten Verblijfsplaatsen	Ochtend onderzoek	2
Kerkuil	BIJ12 Kennisdocument Kerkuil Sovon.nl	Nest Functioneel gebruik gebied	Avond, nacht en dagonderzoek	3
Amfibieën	e-DNA bemonstering	Aanwezigheid	Nemen van watermonsters uit de poel	1
Rode eekhoorn	Onderzoek conform Zoogdierverseniging	Nesten, aantallen, voedselbomen/struiken		3

BESTAANDE SITUATIE EN VISIE 3.0 EVZ (min. 10m)

Kaart 4: Ligging plangebied visie EVZ
[BRON: VERMEER ARCHITECTEN, VO 19-7-2022]

3. Resultaten aanvullend onderzoek vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (2021). Het Vleermuisprotocol is ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging (NGB, 2021). Het Protocol vormt een kwaliteitsstandaard welke jaarlijks wordt geëvalueerd.

De planlocatie is 2 keer onderzocht (tabel 2 en tabel 3) door vleermuisonderzoekers van Veldbiologische Werken VOF. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van vliegroutes en foerageerplaatsen van Vleermuizen. Tijdens het onderzoek is gelet op het gebruik van de vliegroutes en foerageerplaatsen door alle type vleermuizen; er is gelet op aanwezigheid van vleermuizen nabij de woning, opstal, groene corridors, omliggende weilanden, agrarisch gebied en bos en beek 'Bavelsche Leij'.

Datum	Tijdsbestek	Duur	Zonsopgang	Zonsondergang	Temperatuur Aanvang / Einde	Weer	Neerslag	Aantal onderzoekers
15-5-2023	2,5	03.45	06.45		10-12,9 C	Goed	Geen	2 + batlogger
4-7-2023	2,5	22.01	00.30	22.01	21,6-14,4 C	wisselvallig	RH 3 mm	2 + batlogger

Tabel 2: Bezoekmomenten aanvullend onderzoek vleermuizen.

Naam	Ervaringsjaren Vleermuisonderzoek	Functie	Bedrijf	Deskundigheid
Ragna van Ast	10	Vennoot	Veldbiologische Werken	13 jaar werkzaam Veldbiologische Werken
Maud Knotters	8	Medewerker Ecologie	Veldbiologische Werken	5 jaar werkzaam Veldbiologische Werken
Tijmen Dons	2	Medewerker Ecologie	Veldbiologische Werken	2 jaar werkzaam Veldbiologische Werken

Tabel 3: Onderzoekers.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker, warmtebeeldcamera FLIR en batdetector, type Petterson 240x, Magenta 5 en Wildlife Acoustics-batlogger. Geluidswaarnemingen (sonogrammen) zijn opgenomen. Indien inventarisatie in het veld niet mogelijk was zijn geluiden geanalyseerd met behulp van de software Kaleidoscope pro.

De 'stand alone' apparatuur voor vastleggen (sonogrammen) ultrasone vleermuisgeluiden (Wildlife Acoustics) zijn uitsluitend gebruikt in aanvulling op het fysieke vleermuisonderzoek door de onderzoekers om zekerheid te krijgen dat geen vleermuissoorten zijn gemist. Deze 'stand alone' apparatuur registreert uitsluitend vleermuisgeluiden en geeft geen indicatie van aantallen, gedrag en/of functioneel gebruik van het plangebied. Deze apparatuur is dus uitsluitend gebruikt als aanvulling op het fysieke onderzoek.

Foto 1 t/m 5: Gebruikte onderzoeksapparatuur aanvullend vleermuisonderzoek Veldbiologische Werken

Geluidswaarnemingen zijn opgenomen. Indien inventarisatie in het veld niet mogelijk was zijn geluiden geanalyseerd met behulp van de software KALEIDOSCOPE PRO en ANABAT INSIGHT.

Foto 6 t/m 10: Gebruikte onderzoeksmateriaal aanvullend vleermuisonderzoek Veldbiologische Werken.

NB 1 Bij alle onderzoeken waren temperatuur, weersgesteldheid en windkracht binnen de normen van het Vleermuisprotocol.

Tijdens alle veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen zijn waarnemingen gedaan van zowel Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, pas tijdens het onderzoek in juli is Ruige dwergvleermuis waargenomen.

De waarnemingen Laatvlieger kunnen niet gekoppeld worden aan verblijf binnen het plangebied. Wel werd Laatvlieger waargenomen bij de schuren van Klein Wolfslaar 30 te Bavel. De Laatvliegers vliegen diagonaal over het plangebied richting landgoed Wolfslaar. Ook bleven er dieren foerageren boven de omliggende naburige weilanden.

Ruige dwergvleermuis is waargenomen tijdens het tweede vleermuisonderzoek. De weersomstandigheden waren vochtiger en er stond meer wind. De dieren zochten de beschutting op van de omliggende groene corridors binnen en nabij het plangebied.

Gewone dwergvleermuis is waargenomen buiten het plangebied en komt aanvliegen vanuit de ten westen van het plangebied aanwezige woonwijken.

Alle vleermuissoorten gebruiken de groene corridor langs de Bavelse Leij om richting het zuiden door te vliegen.

3.1 Resultaten foerageergebied en vliegroutes

Binnen het gehele plangebied is Gewone dwergvleermuis foeragerend aangetroffen. Het foerageergedrag concentreert zich enigszins bij opgaande begroeiing, Bavelse Leij en omliggend agrarisch gebied (weilanden naast de Bavelse Leij en in windluwe weiden). Bij deze opgaande begroeiing is het aanbod insecten groter. Tijdens de onderzoeken bleek wel dat het foerageergedrag telkens van korte duur (10-20 minuten) is, waarna de vleermuizen weer verder trekken naar ander foerageergebied; in de avond richting het zuiden en in de ochtend richting noord en westen.

Vliegroutes voor Gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen langs de laanbomen van Klein Wolfslaar, het struweel langs de Bavelse Leij, de groene corridors van het plangebied en de verdiepte bedding van de Bavelse Leij. Met name de loop van de Bavelse Leij is in gebruik als vliegroute. Vleermuizen komende uit de wijken ten westen van het plangebied komen over de Klein Wolfslaar aangevlogen en slaan voor de woning af om over de Bavelse Leij verder te vliegen naar het zuiden, mogelijk om te foerageren boven de waterpartijen van landgoed Wolfslaar.

De vliegroute van Laatvlieger, loopt vanaf het verblijf in het pand Klein Wolfslaar 30, diagonaal over de groene corridor van het plangebied richting het zuiden.

- NB 1 Laatvlieger werd met enige regelmaat binnen het plangebied foeragerend waargenomen. Het foerageergedrag strekte zich uit over het gehele plangebied, maar ook naar percelen grenzend aan het plangebied. Blijkbaar vormt het plangebied met de naastliggende percelen en opgaande structuren een groter leefgebied voor deze soort.
- NB 2 Duidelijke vliegroutes van Laatvlieger werden niet binnen het plangebied vastgesteld. Laatvlieger werd ook diagonaal overvliegend boven de groene corridors van het plangebied waargenomen, op plaatsen zonder enige opgaande begroeiing. Buiten het plangebied maakt Laatvlieger gebruik van de laanbomen langs de Klein Wolfslaar en foerageert boven het beekdal met weilanden.

3.2 Samenvatting resultaten vleermuisonderzoek

- ✓ De groene corridor langs de Bavelse Leij is een vliegroute van en naar geschikt jachtgebied van verschillende soorten vleermuizen, maar met name van Gewone dwergvleermuis.
- ✓ De Bavelse Leij is een vliegroute van en naar geschikt jachtgebied van verschillende soorten vleermuizen, met name de verlaagde ligging in het land wordt benut.
- ✓ De groene corridor langs de oostkant van het plangebied is een vliegroute van en naar geschikt jachtgebied van verschillende soorten vleermuizen, maar van met name Laatvlieger.
- ✓ De weg 'Klein wolfslaar' is een vliegroute waar vleermuizen gebruik van maken, met name Gewone dwergvleermuis.
- ✓ Foerageergebied wisselt met de weersgesteldheid. Tijdens het ochtend onderzoek zijn er geen foeragerende vleermuizen waargenomen binnen het plangebied.
- ✓ De omliggende weilanden dienen als foerageergebied voor Laatvlieger.
- ✓ De waterpartijen met omliggend struweel in landgoed Wolfslaar bieden foerageergebied voor verschillende type vleermuizen.

- ✓ De beschutting van opgaand struweel binnen het plangebied en nabij de Bavelse Leij biedt geschikt foerageergebied voor verschillend type vleermuizen.
- ✓ De groene corridors van het plangebied, met name de groene corridor langs de Bavelse Leij is essentieel te noemen. Vleermuizen uit de naburige wijken en van verder weg gebruiken de Bavelse Leij als oriëntatiepunt, als vliegroute en bij slechte weersomstandigheden wordt er laag boven de Bavelse Leij gevoerageerd.
- ✓ Het landgoed Wolfslaar heeft een oude ijskelder waarvan het bekend is dat er vleermuizen overwinteren. Mogelijk dat de route langs de Bavelse Leij ondersteunend is voor de route naar deze ijskelder.

Kaart 5: Bavelse Leij is eenzijdig begroeid

3.3 Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. vleermuizen

Legenda

Kaart 6

Samenvatting bevindingen aanvullend onderzoek vleermuizen plangebied Klein Wolfslaar 25 Bavel (Gemeente Breda)

- Plangebied (particulier terrein)
- Laatvlieger langsvliegend / foeragerend
- Gewone dwergvleermuis - Zomerverblijfplaats
- Gewone dwergvleermuis langsvliegend / foeragerend
- Gewone dwergvleermuis

Veldbiologische Werken 2023

Om de voorgenomen ingreep te realiseren zal de bestaande bebouwing in het plangebied worden gesloopt. Binnen het plangebied wordt gefaseerd gebouwd. In eerste instantie worden de woning en opstal gesloopt en start nieuwbouw. Nadien wordt het plangebied op een later tijdstip heringericht. De bestaande poel blijft hierbij behouden.

Met het aanvullend onderzoek naar vleermuizen is vastgesteld dat de groene corridors van het plangebied ondersteunend zijn bij de vliegroutes van vleermuizen. Met name de westzijde van het plangebied en de daar aanwezige groene corridor aan de Bavelse Leij is onderdeel van een vliegroute. Indien de opstal wordt gesloopt mag de open ruimte in het struweel die hier ontstaat niet groter worden dan 20 meter, wordt de ruimte meer dan 20 meter dan dient de vliegroute te worden ondersteund in de actieve periode van vleermuizen (april – oktober). Vooralsnog blijft het aanwezige struweel behouden om in latere fase te worden herontwikkeld.

Nieuwe aanplant heeft 2-3 jaar nodig voordat het volledig ondersteunend is ten behoeve van de vliegroute. Houdt hiermee rekening!

Om de Bavelse Leij ruimte te bieden worden meerdere bomen gekapt in het zuidwesten van het plangebied, hierbij moet rekening worden gehouden met de beschutting/luwte die het struweel, bomen en opstal bieden aan de vliegroute van vleermuizen langs de Bavelse Leij.

Ten aanzien van vliegroutes en foerageergebied van zowel Gewone dwergvleermuis als van Laatvlieger, welke zich bevinden bij opgaande begroeiing binnen en nabij het plangebied aan de noordzijde, oostzijde en zuidzijde wordt redelijkerwijs geen nadelig effect verwacht, deze blijven behouden. Alsmede de laanbomen langs de Klein Wolfslaar grenzend aan de noordzijde van het plangebied, blijven behouden.

Houtsingels en andere opgaande begroeiing grenzend aan het plangebied (zuidwestzijde en westzijde) worden door de ingreep in het plangebied gewijzigd. Aangezien is vastgesteld dat deze zowel voor Gewone dwergvleermuis als voor Laatvlieger deel uitmaakt van de vliegroute dient hier geen grotere opening te ontstaan dan 20 meter.

Geadviseerd wordt een vergunning omgevingswet activiteit flora en fauna aan te vragen voor het opzettelijk verstoren van vliegroutes als deze ruimte groter wordt dan 20 meter.

Als de ruimte tussen de bomen door kap groter wordt dan 20 meter dienen palen van drie meter (boven de grond) dicht opeen te worden geplaatst als alternatief voor het ontbreken van weerkaatsing geluid op de vliegroute.

4 Activiteitenplan Vleermuizen - foerageerplaatsen en vliegroute

4.1 Aanleiding

De aanleiding voor het onderzoek naar vliegroutes en foerageerplaatsen vleermuizen is de vraag van de initiatiefnemer om een Quicksan Wet natuurbescherming uit te voeren ten behoeve van sloop van een woning met opstal aan Klein Wolfslaar 25 te Bavel. Uit de Quicksan Wet natuurbescherming blijkt dat de woning en opstal geen mogelijkheid hebben om voor vleermuizen verblijf te bieden. Echter de te slopen opstal staat in een groene corridor naast de Bavelse Leij.

Aanvullend is de vraag gesteld of het herinrichten van de landschappelijke tuin en het kappen van struweel en enkele bomen om compensatie te bieden aan de EVZ Bavelse Leij effect kan hebben op vleermuizen.

4.2 Methode van onderzoek

Vliegroutes en foerageerplaatsen voor vleermuizen zijn onderzocht met behulp van het Vleermuisprotocol 2021 van het Netwerk Groene Bureaus.

4.3 Resultaten

De bevindingen van het onderzoek naar de vliegroutes en foerageerplaatsen voor vleermuizen is uitgewerkt in hoofdstuk 4 van dit rapport.

4.4 Handelingen

De handelingen die gaan plaatsvinden binnen het plangebied zijn de volgende:

Fase 1

- Sloop woning
- Sloop opstal
- Nieuw bouw
- Bouwplaats amfibie-vrijhouden

Fase 2

- Herinrichting landschappelijke tuin
- Gebied vrij maken voor EVZ Bavelse Leij
- Nieuwe poel graven

4.5 Planning

Fase 1

In juni 2023 worden voorbereidende bouwactiviteiten gestart. Allereerst wordt de bouwplaats voorzien van een amfibieënscherm om amfibieën uit het voor hen ongeschikte gebied van de woning en opstal te houden.

De sloop van de woning en opstal kan starten mits de voorschriften in hoofdstuk 11 van dit rapport worden opgevolgd.

Fase 2

Fase 2 start in najaar 2023. Om de landschappelijke tuin geschikt te maken voor EVZ Bavelse Leij wordt mogelijk een aantal bomen gekapt.

De nieuwe poel wordt in fase 2 gegraven na de bouw van de woning. Deze nieuwe poel zal niet in verbinding komen te staan met de al bestaande poel. In de nieuwe poel zal, na verloop van tijd, voldoende vegetatie tot ontwikkeling komen en voldoende bladval terecht komen waar amfibieën gebruik van kunnen maken tijdens de voortplanting. Bovendien zal met deze ontwikkeling de waterkwaliteit verbeteren naar de gewenste kwaliteit voor amfibieën en kan de oeverzone verder begroeid raken.

4.6 Gunstige staat van instandhouding

De gunstige Staat van Instandhouding – Vleermuizen is uitgewerkt in de tool van Zoogdiervereniging.nl, het overzicht vindt u als losse bijlage bij deze rapportage.

Foerageerplaatsen

Voor vleermuizen bestaan de ingrepen in het plangebied eruit dat voor de foerageerplaatsen afbreuk kan ontstaan door nalatig beheer.

Maatregelen

Behoudt ‘coulissenlandschap’ van de huidige landschappelijke tuin, behoudt zoveel als mogelijk de inheemse struiken en bomen. Houdt een deel van de poel vrij van Riet. En plaats als tuinverlichting vleermuisvriendelijke verlichting. Houdt tijdens de actieve periode van vleermuizen rekening met bouwverlichting, richt deze niet op de struiken en bomen.

Vliegroutes

Voor vleermuizen bestaan de ingrepen in het plangebied eruit dat de lijnvormige elementen dreigen te worden onderbroken door te veel verwijderen struweel of kap.

Maatregelen

Dit onderbreken van de lijnvormige elementen gebeurt wanneer ruimten groter dan 20 meter ontstaan door verwijderen struweel en kap bomen. Voorkom dit. Besef wanneer er nieuwe aanplant wordt gezet, deze 2 tot 3 jaar nodig heeft voor deze aan de vereisten voldoet om deel uit te maken van de vliegroute. Plan bomenkap en plaats ruim van tevoren nieuwe aanplant. Plaats op vliegroutes alleen vleermuisvriendelijke verlichting. Houdt tijdens de actieve periode van vleermuizen rekening met bouwverlichting, richt deze niet op de struiken en bomen. Wordt aan bovenstaande adviezen gevolg gegeven dan zijn er geen verandering in de situatie voor vleermuizen op de vliegroutes en op de foerageerplaatsen. De soort van instandhouding wijzigt niet, en naar verwachting kan door bewust beheer de soort van instandhouding lokaal worden ondersteund en leiden tot verbetering.

4.7 Alternatieven

Eerste alternatief

Mocht het niet mogelijk zijn om de lijnvormige elementen van de vliegroute langs de Bavelse Leij te handhaven. Dan kan een alternatieve vliegroute worden aangeboden, deze loopt dan langs de bomenlaan van de manege naar de Klein Wolfslaar (weg). Zorg er dan voor dat binnen de bomenlaan bij beheer zoveel als mogelijk intact blijft (geen tussenruimten > 20 m). En plaats op de weg Klein Wolfslaar vleermuisvriendelijke lantarenpalen zodat de vliegroute niet wordt ontweken in verband met te veel verlichting, vleermuizen zijn erg gevoelig voor verlichting op hun vliegroute.

Tweede alternatief

De ruimte in de lijnvormige elementen wordt niet groter dan 20 meter. Door gefaseerd te werken kan in een latere periode meer beheer worden toegepast.

Keuze eigenaar

De eigenaar heeft aangegeven de ruimten in de lijnvormige elementen niet groter dan 20 meter te laten worden door kappen van bomen en verwijderen van struweel.

5 Resultaten aanvullend onderzoek marterachtigen

Marteronderzoek heeft onder andere plaatsgevonden naar de voorschriften in de Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming (opgesteld door Provincie Noord-Brabant). Daarin wordt voorgeschreven dat onderzoeksmaterialen minimaal 6 weken binnen het plangebied aanwezig zijn gedurende de actieve periode van de marters t.w. maart – augustus.

Datum	Tijdsbestek	Duur	Onderzoeksmethode	Temperatuur Aanvang / einde	Weer	Neerslag	Aantal onderzoekers
14 april 2023 - 30 mei 2023	Hele dag	6 weken	Wildcamera's, Mostella, Struikrover	0 C - 19,2 C	Droog en warm	minimaal	1

Tabel 4: Onderzoekmomenten aanvullend onderzoek marterachtigen.

Voor het onderzoek naar marterachtigen is gebruik gemaakt van wildcamera's (Bushnell, Seissiger en SpyPoint), Mostella box, Struikrover en sporenplank. Alle onderzoeksmaterialen werden strategisch geplaatst binnen en rondom het plangebied verspreid over 9 locatie (zie kaart 6). Bij plaatsing werd tevens gekeken naar aanwezige sporen (wissels). Bij de opstellingen van deze onderzoeksmaterialen is deels gebruik gemaakt van lokmiddelen als: blikje sardines, blikje ham, anijsolie, visolie, marterlokmiddel (geurstof) en dergelijke.

De wildcamera's en andere onderzoeksmaterialen zijn gedurende 6 weken in het onderzoeksgebied aanwezig geweest in de periode van 14 april 2023 – 30 mei 2023. Om de week, dan wel om de twee weken werd een controle ronde gehouden, waarbij SD-cards van wildcamera's werden verwisseld, sporenplanken werden onderzocht en de opstellingen van onderzoeksmaterialen werden gecontroleerd op functionaliteit. Bij deze controlerondes heeft de ecooloog ook op andere plaatsen binnen en nabij het plangebied gekeken naar sporen van marterachtigen (prenten, uitwerpselen, prooiresten). Een extra ronde sporenonderzoek heeft plaatsgevonden op 30 mei 2023, uitgevoerd door twee ecologen.

Op de gebruikte wildcamera's (nummer 2) werd bij het begin van het marteronderzoek reeds Steenmarter waargenomen.

Andere marterachtigen (Boommarter, Bunzing, Wezel en Hermelijn) werden niet vastgesteld. In onderstaande tabel 6 staan de waarneming van wildcamera's (incl. Mostella-box en Struikrover) aangegeven.

Bij de waarnemingen met wildcamera's (incl. Mostella-box en Struikrover) valt het op dat wildcamera 9, 4 en 3 geen beelden van Steenmarter hebben vastgelegd. Deze wildcamera's stonden opgesteld in logische opvolging van wildcamera nummer 2. Blijkbaar werd door Steenmarter geen gebruik gemaakt van de weide, maar werd zeer waarschijnlijk wel gebruik gemaakt van de boszoom ten westen van het plangebied langs de daar aanwezige manege, Steenmarter is mogelijk onder dekking van het struweel de Bavelse Leij overgestoken (achter langs de wildcamera's nummer 9 en 1).

Wildcamera 1 en 9 stond met Struikrover opgesteld in bij de opstal langs de Bavelse Leij. Van deze opstal werd in totaal geen gebruik gemaakt.

Alleen in de maand april is Steenmarter waargenomen bij cameranummer 2.

Waarnemingen marteronderzoek Klein Wolfslaar 25 Bavel			
Camera 1	algemene Muizen		Mostellabox
Camera 2	Steenmarter	2 exemplaren	
	Rode eekhoorn	1 exemplaar	
	Ree	2 exemplaren	
	Haas	2 exemplaren	
	Vos	1 exemplaar	
Camera 3	diverse vogels		
Camera 4	Wilde eend	2 exemplaren	
	Waterhoen	1 exemplaar	
	Fazant	1 exemplaar	
	Haas	2 exemplaren	
Camera 5	Wilde eend	2 exemplaren	
	Waterhoen	1 exemplaar	
	Fazant	1 exemplaar	
	Haas	2 exemplaren	
Camera 6	diverse vogels		
Camera 7	diverse vogels		
Camera 8	Haas	6 exemplaren	
Camera 9	algemene Muizen		Struikrover

Tabel 5: Waarnemingen wildcamera

Legenda

Kaart 7

Samenvatting bevindingen aanvullend onderzoek marterachtigen plangebied Klein Wolfslaar 25 Bavel (Gemeente Bavel)

Plangebied

Plangebied (sloop woning en opstal – fase 1)

Locaties onderzoeksmaterialen (wildcamera's, Mostela-box, Struikrover, Sporenplank)

Waarneming Steenmarter

Veldbiologische Werken 2023

5.1 Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. marterachtigen

Om de voorgenomen ingreep te realiseren zal de bestaande bebouwing in het plangebied worden gesloopt, dit betreft de woning en opstal. Het gehele plangebied zal in een latere fase worden heringericht. In de zuidwest hoek van het perceel zullen mogelijk enkele bomen worden gekapt om de Bavelse Leij ruimte te geven ter compensatie van EVZ.

Met het aanvullend onderzoek naar marterachtigen is vastgesteld dat Steenmarter incidenteel van het plangebied en de houtsingel bij de Bavelse Leij aan de zuidwestzijde van het plangebied bezoekt. Op andere plaatsen binnen het plangebied is Steenmarter niet vastgesteld.

Andere marterachtigen (Boommarter, Bunzing, Wezel en Hermelijn) zijn niet waargenomen.

Bij uitvoering van de voorgenomen plannen zal de **géén** verblijfplaats van Steenmarter verdwijnen. De opstal die in de corridor langs de Bavelse Leij staat, wordt gesloopt en het groen dat in de groene corridor staat, wordt gekapt. Op wildcamera's bij de opstal wordt Steenmarter niet waargenomen. Mogelijk dat Steenmarter de wildcamera ontwijkt of eerder het plangebied verlaat om langs de boszoom richting de daar aanwezige manege te trekken.

De houtsingels aan de randen van het plangebied blijven behouden, met uitzondering van de houtsingel bij de opstal en de zuidwesthoek van het plangebied, daar worden mogelijk enkele bomen gekapt om ruimte te geven aan de Bavelse Leij.

Steenmarter

Leefgebied (territorium) van Steenmarter bedraagt een omvang van 80 tot 700 hectare (Bron: Zoogdierverseniging). Binnen dit leefgebied (territorium) hebben Steenmarters meerdere (soms wel 10-tallen) schuilplaatsen die echter niet altijd gebruikt worden. Het is redelijkerwijs aannemelijk dat Steenmarter ook t.a.v. plangebied Klein Wolfslaar (oppervlakte circa 2 hectare) meerdere schuilplaatsen heeft buiten het plangebied. Tevens is het redelijkerwijs aannemelijk dat het jachtgebied zich uitstrekt tot ruim buiten de omgrenzing van het plangebied. Met de ontwikkeling van het plangebied zal het areaal aan jachtgebied niet afnemen ten opzicht van de huidige hoedanigheid, terwijl het nieuwe plangebied minder geschikt (kap bomenrij) dan wel een verbetering t.a.v. jachtgebied zal vormen (toename prooidieren in groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen in de vorm van gevogelte en nestgelegenheid). Rondom het plangebied is leefgebied (incl. schuilplaatsen en jachtgebied) voor Steenmarter alom aanwezig met weiden, akkerland, houtwallen, houtsingels kleinschalige bouselementen, boerderijen met schuren, etc.

De ingreep: sloop opstal en kap bomen leidt niet tot opzettelijke verstoring, vernielen en/of beschadigen of dood van Steenmarter. De handeling is geen activiteit flora of fauna. Een vergunning omgevingswet, activiteit flora of fauna, artikel 5.1, lid 2g is niet aan de orde.

Het opstellen van een activiteitenplan en het aanvragen van vergunning omgevingswet, activiteit flora of fauna is niet noodzakelijk.

6 Resultaten aanvullend onderzoek Roofvogels en Uilen

Tijdens het uitvoeren van de Quicksan Wet natuurbescherming is binnen het plangebied Klein Wolfslaar 25 te Bavel in het solitaire bosje Zwarte els (buiten bouwvlak en blijft behouden) één oud nest waargenomen waarvan niet kon worden bepaald of dit nest gebruikt wordt door een roofvogel/uil. Nader onderzoek naar dit nest is noodzakelijk. Op andere plaatsen binnen en nabij het plangebied zijn geen vaste roestplaatsen, nesten of nestgelegenheden van andere jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen. Er zijn geen oude krijtsporen (sporen uitwerpselen) van uilen aangetroffen, ook zijn er geen braakballen of prooi-resten gevonden.

Datum	Tijdsbestek	Duur	Onderzoeksmethode	Temperatuur Aanvang / einde	Weer	Neerslag	Aantal onderzoekers
maandag 20 februari 2023	dag/avond		Afspelen geluid, onderzoek naar uitwerpselen, braakballen, nestbouw	0 C - 19,2 C	Droog en warm	minimaal	1 tot 2
dinsdag 21 maart 2023	dag/avond						
maandag 3 april 2023	dag/avond						
donderdag 20 april 2023	dag/avond						

Tabel 7: Onderzoekmomenten aanvullend onderzoek roofvogels en marters.

Binnen het plangebied is met behulp van geluid, sporenonderzoek en nesten in bomen onderzocht of het plangebied in gebruik is door Uilen of Roofvogel zoals bijvoorbeeld Steenuil en Buizerd. Daarvoor zijn veldonderzoeken afgelegd bij dag en in de avond.

Op 20 februari 2023 wordt een oud nest aangetroffen in het oostelijke deel van het plangebied, in de daaropvolgende bezoeken is het nest uitgebouwd en wordt het bezocht door een paartje Buizerd. Het nest wordt afgewezen en in de navolgende onderzoeken wordt Buizerd niet meer waargenomen bij deze nestboom. De nestboom heeft een geschatte afstand tot de te slopen woning en opstal van ong. 90 m.

Bij het in de avond afspelen van geluid van Steenuil wordt de roep niet beantwoord. Bosuil geeft antwoord uit de bomenlaan tussen plangebied en manege. De Bosuil verblijft ook in deze bomenlaan bij de daarop volgende onderzoeken. Tijdens ochtend onderzoek van de vleermuisronden wordt Bosuil terugvliegend naar de betreffende bomenlaan waargenomen. De betreffende bomenlaan ligt op circa 90 meter van het plangebied fase 1.

- ✓ Bij een raadpleging van de database NDFF-ecogrid, d.d. 20-11-2024 zijn er geen waarnemingen toegevoegd ten aanzien van Buizerd binnen het plangebied. Bij een veldcontrole d.d. 20-11-2024 is de horst niet in gebruik of zichtbaar in gebruik geweest. Buizerd is wel binnen het natuurnetwerk brabant ten noorden van het plangebied aanwezig, maar verblijft daarbij op ten minste 300 m van het plangebied.

De handeling is geen vergunningplichtige activiteit flora of fauna. Een vergunning omgevingswet, activiteit flora of fauna, zoals bedoeld in artikel 5.1, lid 2g (Ow) is niet aan de orde.

6.1 Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. Roofvogels en Uilen

Actief gebruik van het plangebied door Roofvogels en Uilen werd tijdens de aanvullende onderzoeken niet vastgesteld.

Ook als de nestboom niet in gebruik is, is het nest van Buizerd jaarrond beschermd, het nest van Buizerd valt in categorie 4.

Categorie 4 nesten: Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil). (Bron: Lijst jaarrond beschermde vogelnesten. RVO.nl)

De in het Kennisdocument Buizerd van BIJ12.nl voorgeschreven afstand van het nest tot de werkzaamheden is minimaal 75 meter. Er zijn tijdens het opstellen van deze rapportage geen gegevens beschikbaar die de nestboom in het plan betrekken.

De vaste verblijfsboom voor Bosuil wordt gebruikt als verblijfsboom. Bosuil verblijft er dagelijks. Het nest van Bosuil behoort tot categorie 5.

Categorie 5 nesten: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd.

De nestboom van Bosuil ligt circa 95 meter van het plangebied met woning en opstal. De ingreep in het plangebied is tijdelijk van aard. Eventuele verstoring met geluid en verlichting is tijdelijk van aard. Hanteert u Zorgplicht. Onder Zorgplicht valt bijvoorbeeld dat u bij gebruik van bouwverlichting deze niet richt op de bomenrij waar Bosuil verblijft. Voorkomt u verstoring door langdurige geluidsoverlast.

De handeling is geen vergunningplichtige activiteit flora of fauna. Een vergunning omgevingswet, activiteit flora of fauna, zoals bedoeld in artikel 5.1, lid 2g (Ow) is niet aan de orde. Mits specifieke zorgplicht (art. 11.27 bal) wordt toegepast zoals hierboven wordt beschreven.

Het opstellen van een activiteitenplan niet noodzakelijk, de verblijfsboom van Buizerd en Uil ligt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

7. Resultaten aanvullend onderzoek Amfibieën

Tijdens het uitvoeren van de Quicksan Wet natuurbescherming is binnen het plangebied Klein Wolfslaar 25 te Bavel binnen het plangebied is een ruime poel aangetroffen. Dit in combinatie met het omliggende beeklandschap met greppels en smalle slootjes is het niet uit te sluiten dat amfibieën binnen het plangebied voortplantingsbiotoop treffen. Geschikt overwinteringsbiotoop is aanwezig binnen het plangebied bij solitaire bosje Zwarte els, de houtsingels aan de noord- en oostzijde van het plangebied en de houtsingels langs de Bavelse Lei.

Immers Alpenwatersalamander en Vinpootsalamander overwinteren onder houtstronken, in rommelhoeken, onder steenhopen in het bos. Poelkikker overwintert in de oevers van de poel. Of op hoger gelegen gebied. Bij de tuin rondom de voormalige woning (gazon en plantvakken met sierheesters) is geen geschikte overwinteringsbiotoop aanwezig. Schuilplaatsen ontbreken in deze tuin.

De initiatiefnemers zijn voornemens om na de sloop- en bouwfase binnen het plangebied de landelijke tuin her in te richten in aansluiting op de EVZ Bavelse Leij. De bestaande poel zal hierbij behouden blijven.

Aangezien aanwezigheid van beschermde amfibieën niet op voorhand zijn uit te sluiten is aanvullend onderzoek met behulp van e-DNA uitgevoerd.

Op 3 april zijn vier watersamples genomen uit de poel. De samples zijn toegestuurd naar DATURA environmental solutions, zij hebben dna strengen van alle amfibie-soorten uit de samples geabstraheerd. Het resultaat van het onderzoek is terug te lezen in de rapportage Datura, RA23043, d.d. 5 juni 2023.

Aantreffen van e-DNA in de poel betekent dat de betreffende soort recent aanwezig is geweest in de poel. Resultaat van het e-DNA onderzoek: wijst uit dat Bruine kikker, Kleine watersalamander, Gewone pad (vrijgestelde soorten bij ruimtelijke ordeningsprojecten en bestendig beheer en onderhoud, binnen de Provincie Noord-Brabant) en Alpenwatersalamander, Poelkikker en Vinpootsalamander de poel hebben bezocht. Alpenwatersalamander, Poelkikker en Vinpootsalamander zijn strikt beschermde soorten.

7.1 Conclusies, effectenbeoordeling en advies t.a.v. Amfibieën

Soorten-ecologie

Amfibieën hebben gedurende het jaar twee levensfasen: voortplantingsfase oftewel de waterfase en de landfase. Voor de voortplantingsfase wordt water gezocht met geschikte watervegetatie en minimale predatie van vis en andere soorten. Dat Alpenwatersalamander, Poelkikker en Vinpootsalamander e-DNA hebben achtergelaten in de poel binnen het plangebied betekent dat aan de juiste voorwaarden voor voortplanting is voldaan. Bovendien draagt de poel lang genoeg water tijdens de droge periode in de zomer om de juvenielen voldoende tijd te gunnen om in de landfase over te gaan. De landfase begint in juni. Soorten als Alpenwatersalamander en Vinpootsalamander overwinteren in bos en houtwallen. Poelkikker is een kritische soort die van on-beschaduwde stilstaande wateren houdt met dicht begroeide oevers. Overwinteren doet Poelkikker diep in de bodem van de poel of in de oevers van de poel in bijvoorbeeld holletjes van muizen.

Om de poel in stand te houden als optimaal leefgebied voor deze soorten is beheer en onderhoud nodig. De poel is dit voorjaar en zomer dichtbegroeid met riet.

Planvorming

De initiatiefnemer is voornemens om de bestaande poel in tact te laten aangrenzend een nieuwe poel (geen onderdeel EVZ) te graven.

De nieuw te graven poel dient, voordat optimaal leefgebied voor amfibieën ontstaat, enige tijd te ontwikkelen wat vegetatiestructuur en waterkwaliteit betreft. De initiatiefnemer is voornemens de nieuwe poel in fase 2 (na het bouwproject van de woning) aan te leggen. De poel wordt ingericht maar zal niet in verbinding komen te staan met de reeds aanwezige poel.

Om te voorkomen dat amfibieën vanuit de bestaande poel in de bouwplaats terecht komen wordt amfibieënscherm geplaatst van oost naar west over gehele perceel tussen bouwplaats (incl. materiaalopslag, bouwkeet en toebehoren) en de bestaande poel. Dit amfibieënscherm zal in stand blijven gedurende de sloop en nieuwbouw. Tevens zal rondom de bestaande poel extra organisch materiaal (takken, blad, etc.) worden aangebracht om aldaar overwinteringsbiotoop te verbeteren.

Uitdrukkelijk wordt geadviseerd om geen vissen uit te zetten in de bestaande en nieuw te graven poel in verband met predatie op eieren en larven van amfibieën.

Door de aanleg van compensatiegebied voor de EVZ van de Bavelse Leij, welke in overleg gaat met de terreinbeheerders verwacht de initiatiefnemer dat het nieuwe gebied een plas-dras situatie wordt welke bij zal dragen aan de functionaliteit van de poel.

Door de ingreep worden de soorten niet geschaad, verstoord of gedood, mits de adviezen in dit rapport worden opgevolgd, mits specifieke zorgplicht (art. 11.27 bal) wordt toegepast zoals hierboven wordt beschreven. Lukt dit niet, dan dient alsnog een vergunning omgevingswet activiteit flora of fauna te worden aangevraagd.

8 Activiteitenplan amfibieën

8.1 Aanleiding

De aanleiding voor het onderzoek naar amfibieën is de vraag van de initiatiefnemer om een Quicksan Wet natuurbescherming uit te voeren ten behoeve van sloop van een woning met opstal aan Klein Wolfslaar 25 te Bavel. Uit de Quicksan Wet natuurbescherming blijkt dat de woning en opstal geen mogelijkheid hebben om voor amfibieën verblijf te bieden.

Aanvullend is de vraag gesteld of het herinrichten van de landschappelijke tuin en het verplaatsen van de daar aanwezige poel en het kappen van struweel en bomen om compensatie te bieden aan de EVZ Bavelsche Leij effect kan hebben op amfibieën.

8.2 Methode van onderzoek

Onderzoek naar amfibieën heeft plaatsgevonden met behulp van vier samples water te testen op aanwezigheid van e-DNA van amfibieën.

8.3 Resultaten

De bevindingen van het onderzoek zijn terug te lezen in de rapportage van DATURA toegevoegd aan deze rapportage. In hoofdstuk 9 en 10 van dit rapport.

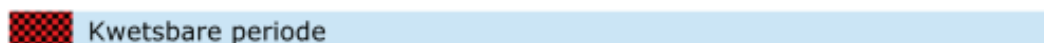
8.4 Handelingen

- Gefaseerde aanpak poelontwikkeling,
 - o Tijdige realisatie van de nieuwe poel (fase 2), zodat vegetatie nodig voor de voortplanting en waterkwaliteit voldoen,
- Beheer en onderhoud aan struweel en bomen gefaseerd uitvoeren en bij voorkeur niet in de landfase van amfibieën of tijdens werkzaamheden in het plangebied,
- Verbeteren van het overwinteringsbiotoop in de vorm van het aanbrengen van houtrillen, stronken, steenhopen, houtvesten neer te leggen buiten de invloedssfeer van de bouwactiviteiten,
- Indien noodzakelijk: beheer bestaande poel gefaseerd uitvoeren, bestaande poel tijdens de werkzaamheden ongemoeid laten,
- Indien noodzakelijk: beheer bestaande poel: deels vrijhouden van vegetatie zodat voldoende zonplekken aanwezig blijven (thans veel Riet), poel tijdens de werkzaamheden ongemoeid laten,
- Omgeving poel maaien 1x per jaar op 10 cm hoogte,
- Uitdrukkelijk wordt geadviseerd om geen vissen uit te zetten in de bestaande en nieuw te graven poel in verband met predatie op eieren en larven van amfibieën,
- Plaatsen van een amfibieënscherp tussen plangebied/bouwperceel en landelijke tuin met poel (in juni/juli dan start de landfase van amfibieën en wordt door amfibieën gezocht naar overwinteringsbiotoop,
- Komen er onverhoopt toch amfibieën binnen het plangebied (achter het amfibieënscherp op de bouwplaats) dan is het verplaatsen van de amfibieën een mogelijkheid, houdt dan rekening met het hygiëneprotocol voor amfibieën (draag handschoenen, meldt zieke dieren, reinig materialen).

8.5 Planning

Werken in de minst kwetsbare periode

	jan	febr	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec
voortplanting												
Winterrust												

Bron: Kennisdocument Kamsalamander BIJ12.nl. Voortplanting: waterfase. Winterrust: landfase

Werkzaamheden die plaatsvinden in de houtopstanden, of bosranden kunnen het beste worden uitgevoerd in de periode: april tot en met juli, amfibieën bevinden zich dan in het water.

Werkzaamheden die plaatsvinden in het water kunnen het beste worden uitgevoerd in de periode: november, december, januari, zoek ook bagger af en voorkom werkzaamheden bij vorst of bij ijs op het water. Stop de werkzaamheden als de amfibieën al vanuit de trek arriveren in het water (vroege trek).

8.6 Staat van instandhouding

	Alpenwatersalamander	Poelkikker	Vinpootsalamander
Verspreiding	Gunstig	Gunstig	Onbekend, kwetsbaar
Populatie	Gunstig	Gunstig	Stabiel
Leefgebied	Gunstig	Matig ongunstig	Onbekend, kwetsbaar
Toekomst	Gunstig	Matig ongunstig	Onbekend, kwetsbaar

Bron: BIJ12.nl

8.7 Alternatief

Eerste Alternatief

Verplaatsen van oude poel en het aanleggen van een nieuwe poel waarna de oude poel wordt gedempt.

Tweede Alternatief

Behouden van de oude poel en nieuwe poel aanleggen.

Keuze eigenaar

- ✓ Behouden van de oude poel en nieuwe poel (in fase 2) aanleggen.

9. Ecologisch werkprotocol

Vorbereidingsfase

De voorbereiding tot sloop van de woning en opstal zijn:

- In de voorbereidingsfase dient de volledige bouwplaats waar sloop van woning en opstal gaat plaatsvinden, de locatie van eventueel opslag materiaal en materieel te worden afgezet met amfibieënscherm om te voorkomen dat amfibieën de bouwplaats in komen. Vanaf juni start de landfase van amfibieën, het scherm dient dan reeds ter plaatse te staan.
- Het amfibieënscherm dient van oost naar west geplaatst over gehele perceel tussen bouwplaats (incl. materiaalopslag, bouwkeet en toebehoren) en de bestaande poel. Dit amfibieën scherm dient in stand blijven gedurende de sloop en nieuwbouw.
- Tevens dient rondom de bestaande poel extra organisch materiaal (takken, blad, etc.) aangebracht te worden om aldaar overwinteringsbiotoop te verbeteren.
- De nieuwe poel wordt in fase 2 gegraven. De bestaande poel blijft intact. De nieuwe poel tot gunstig leefgebied en voortplantingswater (bladeren, beplanting, juiste waterkwaliteit).

Uitvoeringsfase Fase 1 – sloop woning en opstal

- Plaatsen amfibieënscherm van oost naar west over gehele perceel tussen bouwplaats (incl. materiaalopslag, bouwkeet en toebehoren) en de bestaande poel.
- Controle op afwezigheid van amfibieën binnen de bouwplaats. Dit vindt plaats na het plaatsen van het amfibieënscherm. Zijn er toch amfibieën aanwezig dan kunnen deze naar geschikt gebied worden verplaatst. Houdt hierbij het Hygiëneprotocol amfibieën aan en draag handschoenen of raadpleeg een deskundige.
- Controle op juiste plaatsing bouwverlichting. Bouwverlichting mag niet gericht zijn op de bomen en struiken om het plangebied heen.
- Controle op geluidoverlast. Bij werkzaamheden met veel geluid, deze kortstondig laten duren of gefaseerd werken in verband met Bosuil.
- Let op bij sloop opstal dat de vliegroute voor vleermuizen niet onderbreekt (alleen in actieve seizoenen vleermuizen april-oktober is dit van belang), gebeurt dit wel dan dienen palen van drie meter (vanaf de bodem gemeten) naast elkaar of dicht tegen elkaar te worden geplaatst zodat de vliegroute functioneel blijft. Tussen de palen kan ook een schermdoek worden geplaatst. In de niet-actieve periode kunnen de werkzaamheden het beste worden uitgevoerd, de vliegroute moet in de actieve periode weer operationeel zijn.
- Houdt een logboek bij en maak relevante foto's. Logboek beschikbaar houden op de bouwplaats
- Houdt dit activiteitenplan op de bouwplaats beschikbaar

Checklist

- ✓ Indien gewenst wordt een deskundige ecooloog bij de werkzaamheden betrokken om toe te zien op de werkzaamheden (zoals controle aanbrengen amfibieënscherm, controle bouwplaats, controle werkzaamheden en bijhouden logboek);
- ✓ De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens dit activiteitenplan met daarin genoemde maatregelen deze zijn conform de specifieke zorgplicht genoemd in het besluit activiteit leefomgeving, zoals benoemd in artikel 11.27 van het besluit activiteit leefomgeving. Dit betekent dat bij de uitvoering van werkzaamheden eenieder (van planontwikkelaar tot uitvoerder op de locatie) zo dient te handelen, of juist handelingen achterwege dient te

laten, dat de in het wild voorkomende soorten planten en dieren daarvan geen of zo min mogelijk hinder ondervinden.

Uitvoeringsfase Fase 2 – herinrichting landschappelijke tuin

- Vinpootsalamander deze heeft geen duidelijke landfase / waterfase; er kunnen ook later in het jaar nog juveniele exemplaren in het water aanwezig zijn of exemplaren gedurende het gehele jaar in het struweel aanwezig zijn.
- Houdt rekening met de kwetsbare periode van amfibieën (februari – oktober);
- Houdt een logboek bij en maak relevante foto's, houdt het logboek beschikbaar op de bouwplaats
- De bestaande poel blijft behouden. De nieuw aan te leggen poel wordt niet verbonden met de bestaande poel.
- Controle op broedende (water)vogels (maart-september); Algemene broedende vogels als Wilde eend en Grauwe gans mogen ontmoedigd worden om tot nestelen over te gaan.
- Start beheer en kap in de houtwallen buiten de landfase van amfibieën.
- Organiseer een toolbox meeting met de uitvoerders van de werkzaamheden, zodat zij geïnformeerd zijn over de beschermde soorten die zij tijdens de werkzaamheden kunnen aantreffen en hoe zij dan dienen te handelen. Bij het aantreffen van algemene soorten dient Zorgplicht te worden toegepast. Bij strikt beschermde soorten dient een deskundige te worden geraadpleegd en de werkzaamheden ter plaatse te worden gestopt.

Checklist

- ✓ De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens dit activiteitenplan met daarin genoemde maatregelen deze zijn conform de specifieke zorgplicht genoemd in het besluit activiteit leefomgeving, zoals benoemd in artikel 11.27 van het besluit activiteit leefomgeving. Dit betekent dat bij de uitvoering van werkzaamheden eenieder (van planontwikkelaar tot uitvoerder op de locatie) zo dient te handelen, of juist handelingen achterwege dient te laten, dat de in het wild voorkomende soorten planten en dieren daarvan geen of zo min mogelijk hinder ondervinden.

Nazorg

Nazorg is niet van toepassing.

Beheerplan

Om de kwaliteiten van het plangebied voor de toekomst te waarborgen dient een beheerplan te worden opgesteld. In dit beheerplan wordt beschreven hoe het beheer wordt uitgevoerd in de toekomst om de beschermde soorten zo optimaal als mogelijk te ondersteunen in hun leefgebied. In het beheerplan worden de verantwoordelijkheden vastgelegd van bijvoorbeeld terreinbeherende instanties zoals het Waterschap. In het beheerplan worden gemaakte afspraken over bijvoorbeeld het beheer van lijnvormige elementen (van belang voor de vliegroute vleermuizen) vastgelegd. De uitvoeringstijden en beheertermijnen worden vastgelegd. Een lijst met contactpersonen behoort tot de mogelijkheden. En verder kan worden vastgelegd wat er moet worden ondernomen in het geval van een calamiteit door bijvoorbeeld stormschade aan het lijnvormige element.

10 Eindoordeel in het kader van de Omgevingswet

Binnen het plangebied zijn geen verblijven aangetroffen van vleermuizen en marterachtigen.

Voor vleermuizen biedt het plangebied foerageerplaats en de groene corridors bieden vliegroute. Met name de Bavelsche Leij en het struweel en bomen van het plangebied ondersteunen de vliegroute van vleermuizen. Steenmarter is incidenteel waargenomen.

In de poel zijn beschermde amfibieën aangetroffen, zoals Alpenwatersalamander Poelkikker en Vinpootsalamander.

Op een afstand van 90 meter binnen het plangebied is een niet in gebruik zijnde horst van Buizerd aangetroffen en buiten het plangebied verblijft Bosuil op een afstand van 90 meter. Broedende algemene zangvogels zijn aanwezig in het struweel rondom het plangebied en enkele watervogels als Wilde eend en Grauwe gans zijn tot paarvorming gekomen binnen het plangebied. Alle nesten met eieren en broedende vogels zijn beschermd.

Algemeen voorkomende zoogdieren als Egel, Haas, Konijn, Vos en Ree zijn waargenomen binnen het plangebied. Maar ook Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander zijn mogelijk aanwezig. Ook voor hen geldt als soorten genoemd in bijlage IX, lid 1a van het besluit activiteit leefomgeving of voor rodelijst-soorten geldt dat de specifieke zorgplicht geldt van artikel 11.27 (Bal).

Vleermuizen

Met in acht neming van onderliggend Activiteitenplan is geen sprake van wezenlijke negatieve invloed op de instandhouding van vleermuizen, vleermuizen worden niet geschaad, gedood of voortplantingsplaatsen en overwinteringsplaatsen worden niet verstoord en gaan niet verloren. Vliegroutes en foerageerplaatsen verliezen niet aan functionaliteit.

Amfibieën

Met in acht neming van onderliggend Activiteitenplan is geen sprake van wezenlijke negatieve invloed op de instandhouding van amfibieën. Amfibieën worden niet geschaad, gedood of voortplantingsplaatsen en overwinteringsplaatsen worden niet verstoord. De functionaliteit van het plangebied verandert niet.

Specifieke zorgplicht – bijlage IX, lid 1 a soorten (Bal)

Voor algemeen voorkomende zoogdieren als Egel, Haas, Konijn, Vos en Ree en algemeen voorkomende amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander dient zorgplicht te worden toegepast. Dit betekent dat als een van deze soorten binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden wordt aangetroffen, het dier zich in veiligheid moet kunnen brengen. Voorkom dat de dieren richting de openbare weg vluchten, of zichzelf beschadigd aan bouwhekken.

Geraadpleegde literatuur (selectie)

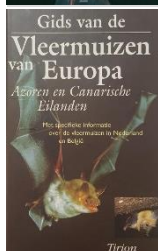
Werkt voor provincies

BIJ12

BIJ12, 2017 Kennisdocument Buizerd
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Gewone dwergvleermuis
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Kerkuil
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Steenuil
 BIJ12, 2017 Kennisdocument Kamsalamander

Dietz, Chr., Von Helversen, O., Dietmar, N.: Vleermuizen - alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika – Tirion/Zoogdiervereniging, 2011

Schober, W. & Grimmberger, E.: Gids van de vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden – Tirion Natuur, 2001

Dietz, Chr. & Kiefer, A.: Veldgids Vleermuizen van Europa - alle soorten van Europa - herkenningssleutels – verspreidingskaarten – KNNV-uitgeverij/Zoogdiervereniging, 2017

Uchelen, E. van: Bunzing, hermelijn en wezel – Kleine roofdieren. - KNNV-uitgeverij, 2021

Bouwens, S.: Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming – Provincie Noord-Brabant/Zoogdiervereniging, 2017

Andere bronnen (lidmaatschappen/deelnames Veldbiologische Werken)

	Zoogdiervereniging – Vleermuizen
	Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) Vleermuis.net - Bevordering van kennis over vleermuizen
	Verspreidingsatlas
	RAVON
	BIJ12.nl
	IPLO.nl